

Centre for Energy Research,
Hungarian Academy of Sciences

A PAKSI KÜLSŐ DOZIMETRIAI RENDSZER

Jánosy János Sebestyén

Janos.S.Janosy@energia.mta.hu

Az AEKI-ben 1998-ban használt számítógépek I.

A Paksi Atomerőmű teljesléptékű szimulátorának **valós időben** kellett a modelleket futtatnia. Nagyon fontos volt a nagy számolási teljesítmény („number crunching”)

Az elérhető számítógépeken három tesztet futtattam:

1. **Whetstone** teszt – lebegőpontos és integer műveletek, elágazások, stb. Főleg üzleti, ipari, irodai alkalmazásoknak felel meg. Eredmények: MWhet/mp, szimpla- és dupla pontosan.

Az AEKI-ben 1998-ban használt számítógépek II.

2. **Linpack** teszt – felvett 600x600-as mátrix háromszög mátrixra faktorizálva, majd Gauss eliminációs módszerrel invertálva. Memória és aritmetika sebességének együttes tesztje. Eredmény: MFlop/mp, szimpla- és duplapontosan.

3. **Flop** teszt – saját készítés, szimpla és duplapontosan összeadás és kivonás (S+ és D+) illetve szorzás és osztás (S* és D*) műveleteket végez, kevés adattal, melyek mind regiszterekbe kerülhetnek. Csak az aritmetika tesztje, eredmény MFlop/mp, szimpla- és duplapontosan.

Centre for Energy Research, Hungarian Academy of Sciences

1998: Test Mflops	Ws	Wd	Ls	Ld	S+	S*	D+	D*	Rel. [-]
mVAX II (SZL)	.907	.697	.172	.125	.340	.260	.230	.140	0.015
VAX 3400 (AEKI)	2.91	1.89	.660	.410	1.27	.830	.730	.450	0.051
VAX 3100 /80 (VE12)	11.4	7.69	2.45	1.40	4.24	3.15	3.37	2.06	0.173
486/50 MHz (PC/AT)	14.1	12.9	2.15	1.81	3.15	1.52	2.68	1.36	0.224
486/100 MHz (PC/AT)	31.2	26.3	4.29	3.43	6.29	3.03	5.34	2.72	0.425
SunSparc (sunserv)	59.0	64.8	8.45	6.86	23.0	12.7	23.0	9.88	0.849
Pentium S 166 MHz	91.4	90.9	13.7	8.08	31.2	11.3	18.2	8.64	1.00
I860 RISC (Transputer in PC)	34.5	27.5	11.0	8.80	23.2	5.88	23.3	3.44	1.09
Sun 10 (aekisun)	93.5	52.0	14.9	9.82	25.1	13.8	25.1	10.6	1.22
Sil.Gr. Indigo Indy 2 Iris 5.3	64.0	58.0	21.1	12.5	33.2	9.09	33.2	5.70	1.55

Centre for Energy Research, Hungarian Academy of Sciences

1998: Test Mflops	Ws	Wd	Ls	Ld	S+	S*	D+	D*	Rel. [-]
DEC3000/300x* 175MHz 128k c.	230	211	37.1	14.0	95.2	23.5	88.5	13.7	1.73
Sil.Gr. R4400 (Onyx)	48.0	53.0	22.4	16.5	50.0	15.7	42.9	10.8	2.04
IBM6000 /560 (agnes)	41.2	57.6	24.6	22.2	22.3	6.09	89.3	7.00	2.74
IBM6000 /580 (para ELTE)	51.7	73.6	30.3	28.0	28.2	7.66	51.3	8.62	3.47
DEC2100/150* 150M Hz 512k c.	200	156	62.0	31.0	76.3	18.9	75.8	11.0	3.84
IBM6000 /390 (richi3 ELTE)	67.8	94.2	44.3	32.5	31.8	9.03	55.9	10.1	4.02
DEC 2000/4/275** 275MHz 4Mb c.	183.5	228.3	75.6	45.5	91.2	31.8	91.2	24.6	5.63
IBM6000 /590 (rozi 64 MByte)	67.3	95.2	55.1	46.6	31.6	8.98	55.5	10.4	5.77
IBM6000 /590 (richil ELTE)	67.2	93.9	47.8	51.9	31.7	8.98	55.3	10.1	6.42
DEC2100/4/200* 200MHz 2Mb c.	274	220	86.5	60.0	104	25.9	104	15.1	7.43

Centre for Energy Research, Hungarian Academy of Sciences

1998: Test Mflops	Ws	Wd	Ls	Ld	S+	S*	D+	D*	Rel. [-]
IBM6000 /390 (richi3 ELTE)	67.8	94.2	44.3	32.5	31.8	9.03	55.9	10.1	4.02
DEC 2000/4/275** 275MHz 4Mb c.	183.5	228.3	75.6	45.5	91.2	31.8	91.2	24.6	5.63
IBM6000 /590 (rozi 64 MByte)	67.3	95.2	55.1	46.6	31.6	8.98	55.5	10.4	5.77
IBM6000 /590 (richi1 ELTE)	67.2	93.9	47.8	51.9	31.7	8.98	55.3	10.1	6.42
DEC2100/4/200* 200MHz 2Mb c.	274	220	86.5	60.0	104	25.9	104	15.1	7.43
350/100 MHz Pentium II	43.6	260	129	61.2	130	19.2	125	20.4	7.57
Origin2000 R10000 175 MHz 1Mb c.	380	326	86.6	63.6	167	39.7	167	27.2	7.87
Origin2000 R10000 195 MHz 2Mb c.	420	371	101	75.8	181	42.7	181	29.6	9.38
Sil.Gr. R8000 (Pow. Ch.) 4Mb. c.	81.9	77.04	79.0	79.0	45.3	13.8	45.3	10.4	9.77
Onyx2 R10000*** 195 MHz 4Mb c.	420	371	102	95.7	181	42.3	181	29.1	11.8

Centre for Energy Research, Hungarian Academy of Sciences

1998: Test Mflops	Ws	Wd	Ls	Ld	S+	S*	D+	D*	Rel. [-]
350/100 MHz Pentium II	43.6	260	129	61.2	130	19.2	125	20.4	7.57
Origin2000 R10000 175 MHz 1Mb c.	380	326	86.6	63.6	167	39.7	167	27.2	7.87
Origin2000 R10000 195 MHz 2Mb c.	420	371	101	75.8	181	42.7	181	29.6	9.38
Sil.Gr. R8000 (Pow. Ch.) 4Mb. c.	81.9	77.04	79.0	79.0	45.3	13.8	45.3	10.4	9.77
Onyx2 R10000* 195 MHz 4Mb c.	420	371	102	95.7	181	42.3	181	29.1	11.8
2008:									
Intel 2x2.16GHz PC 2Gb RAM WinXP	21276	21276	1760	1760	1064	178	1282	178	217
HP Itanium 4x 64 bit proc.	6667	7692	3300	3300	794	187	794	161	407

* Double-prec. Linpack of reduced size to accommodate in 4 Mb cache.

Centre for Energy Research,

Computer (3D Neutron Flux Iteration in 1998)	Exec.time sec.	Relative performance	Rel. perf. by Linpack D	Est. cost (Mft)	Performace per cost 1994-1995
Sun 10 (aekisun)	4629	1	1	4.5	1
DEC3000/300x 175MHz 128k c.	1570	2.94	1.43	3.5	3.8
DEC 2000/4/275* 275MHz 4Mb c.	731	6.33	4.63	11.0	2.59
IBM6000 /560	611	7.58	2.26	6.5	5.2
IBM6000 /580 (para ELTE)	368	12.6	2.85	7	8.1
DEC 2100/4/200** 200MHz 2Mb c.	360	12.9	3.16	12	4.8
IBM6000 /390 (richi3 ELTE)	358	12.9	3.31	6	9.7
350/100 MHz Pentium II	327	14.2	6.23		
IBM6000 /590 (rozi 64 MByte)	278	16.7	4.74	5.5	13.4
IBM6000 /590 (richi1 ELTE)	265	17.5	5.39	7	11.2
Or.200 R 100000 175 MHz 1 Mb c.	179	25.8	6.48		
Or.2000 R 100000 195 MHz 4Mb c.	159	29.1	7.72		

* with VMS operation system (not fully 64 bit)

** with OSF1 operation system (fully 64 bit)

Sugárvédelmi ellenőrző rendszer: SER KK

Már az 1982 óta működő rendszert is az AEKI konstruálta, a következőkből állt:

Kibocsátás mérés a két kiépítés kéményeiben

„A” típusú állomások 1-7, később 8-9

„B” típusú állomás Dunaföldváron

„V1” vízmérő állomás (bejövő víz)

„V2”, „V3” típusú állomások (kimenő hűtő és „spec. mosoda” vize)

Központi adatgyűjtő és megjelenítő rendszer

A rekonstrukció követelményei:

Legyen egyszeres meghibásodásra védett

100% tartalék és automatikus átváltás a központi adatgyűjtők és megjelenítők esetére

Az új 11 db „G” típusú állomásokkal együtt 20 db; egy „A” vagy „G” kieshet funkcióvesztés nélkül.

Legyen földrengésbiztos

A kábelezés nem védett és csak másodlagos szerepkörben használható

Legolcsóbb: rádió kommunikáció

- ★ UHF az „A” és „G” adataihoz;
- ★ Mikrohullám a védett vezetési pontra.

A KKÁT legyen egy harmadik ellenőrzött forrástag

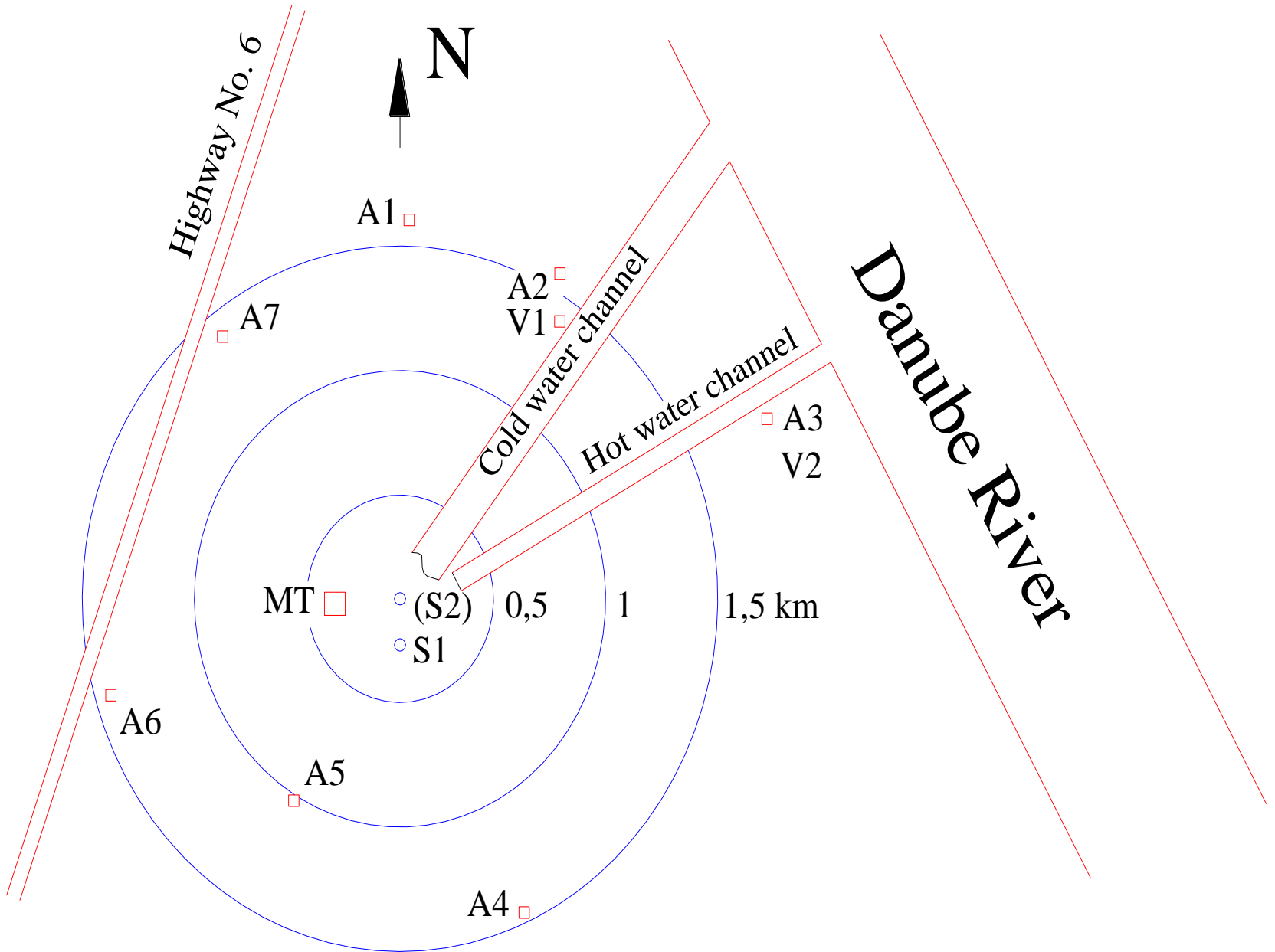
Célkitűzések:

A régi, elavult rendszer lecserélése

- 11 db új, G típusú állomás létesítése
- A teljes projekt alatt folyamatos működés

Új, modern fejlesztés:

- Terjedésszimuláció on-line adatok alapján
- Dózisteljesítmény előrejelzés időben és térben

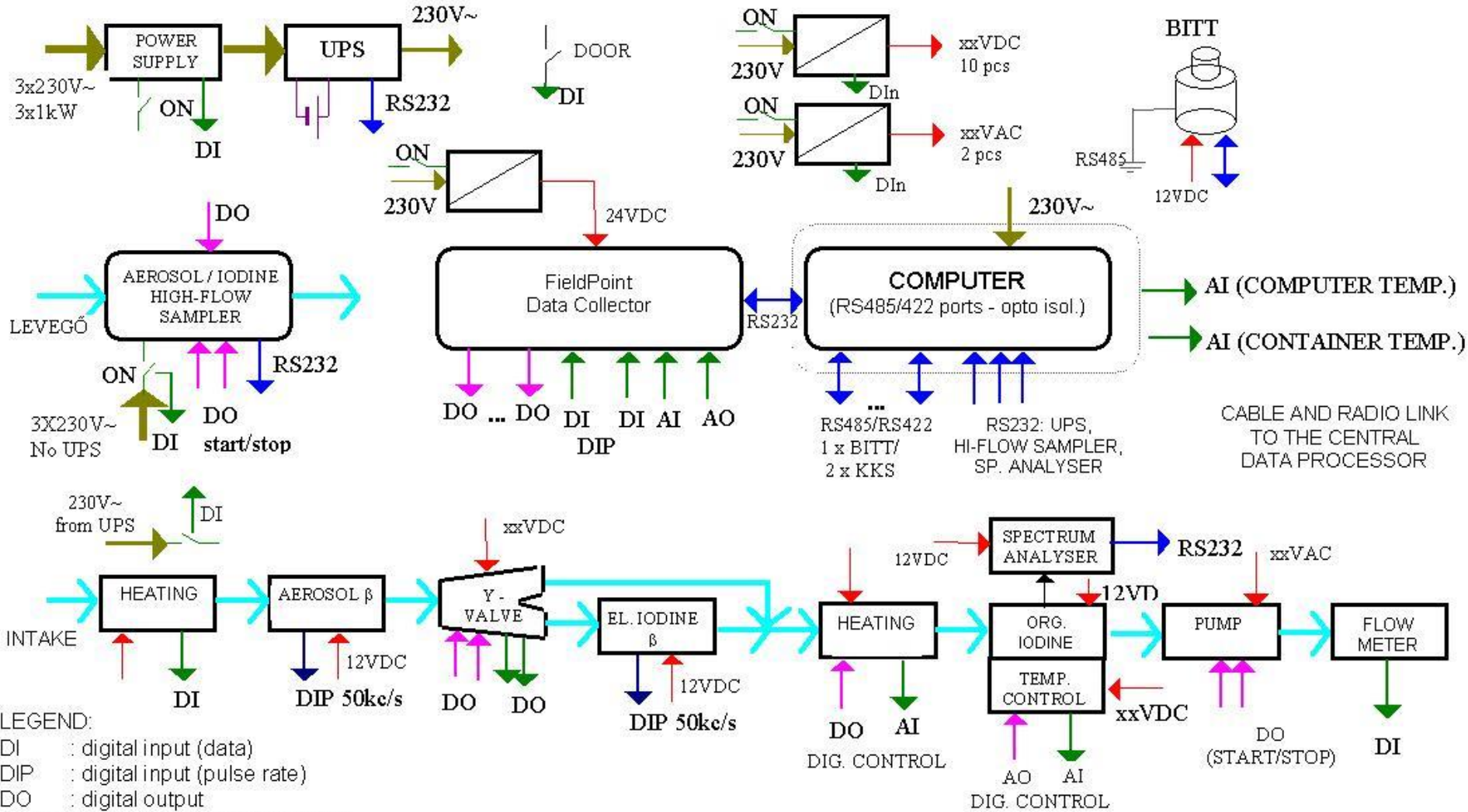

Az „A” típusú állomás funkciói

- Folyamatos γ (gamma) dózis teljesítmény mérés (BITT, 10 nSv/h - 10 Sv/h)
- Folyamatos aerosol β -aktivitás koncentráció integrál mérés/számítás ($10^2 - 5 \cdot 10^7$ Bqh/m³)
- Folyamatos (¹³¹I) aktivitás integrál mérés/számítás ($10^2 - 5 \cdot 10^7$ Bqh/m³)
- Folyamatos szerves (és elemi) jódk aktivitás integrál mérése, számítása ($2 \cdot 10^2 - 5 \cdot 10^7$ Bqh/m³) az alábbi izotópokra: ¹³¹I, ¹³²I, ¹³³I and ¹³⁵I - erre készített speciális szoftverrel

Az új típusú, kiegészítő „G” állomások célja:

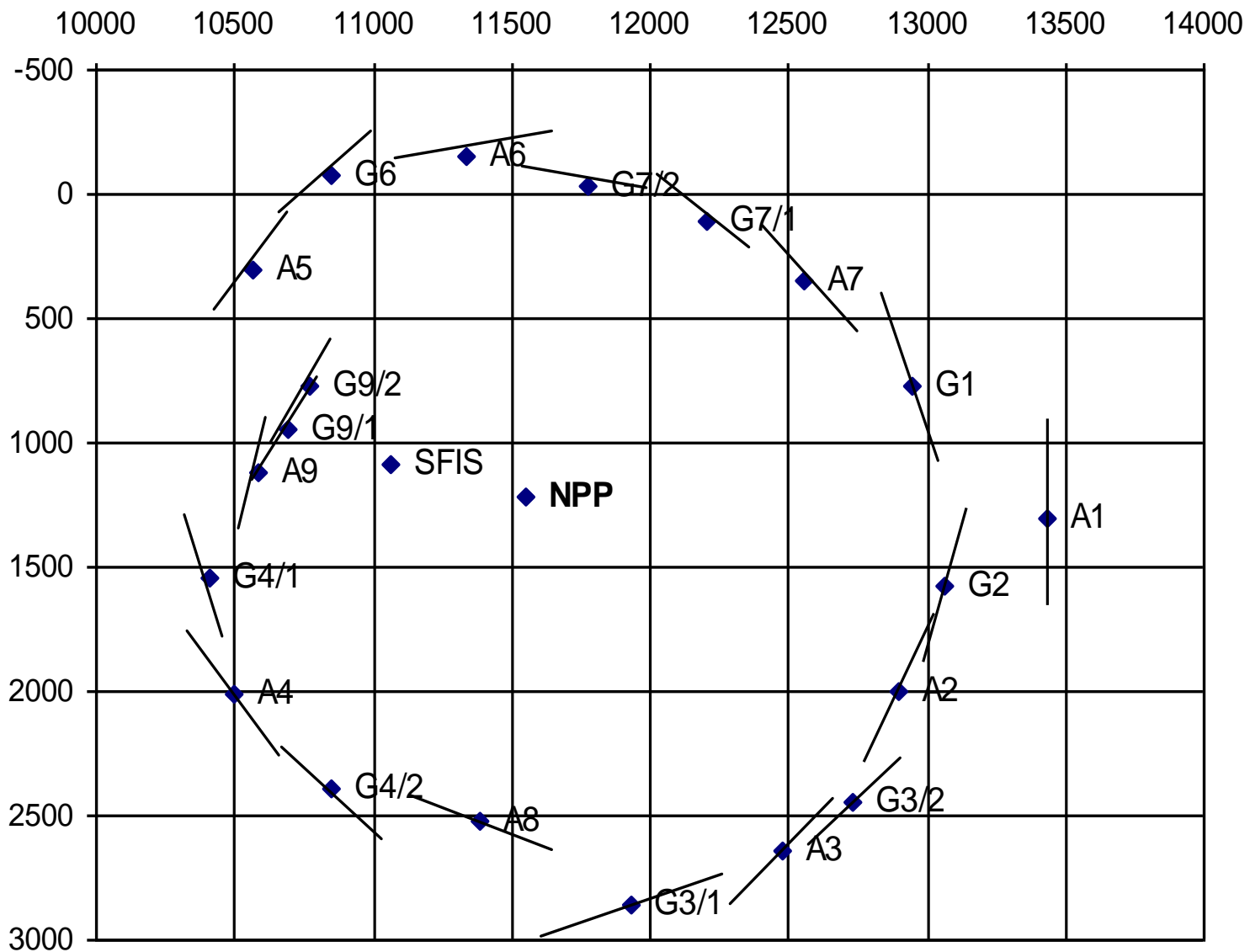
Bezárni a réseket:

Eredetileg az „A” típusú állomások a közeli települések irányába lettek felállítva, most a teljes kört zárni kell, tetszőleges irányú radioaktivitás terjedés mérések elvégzésére

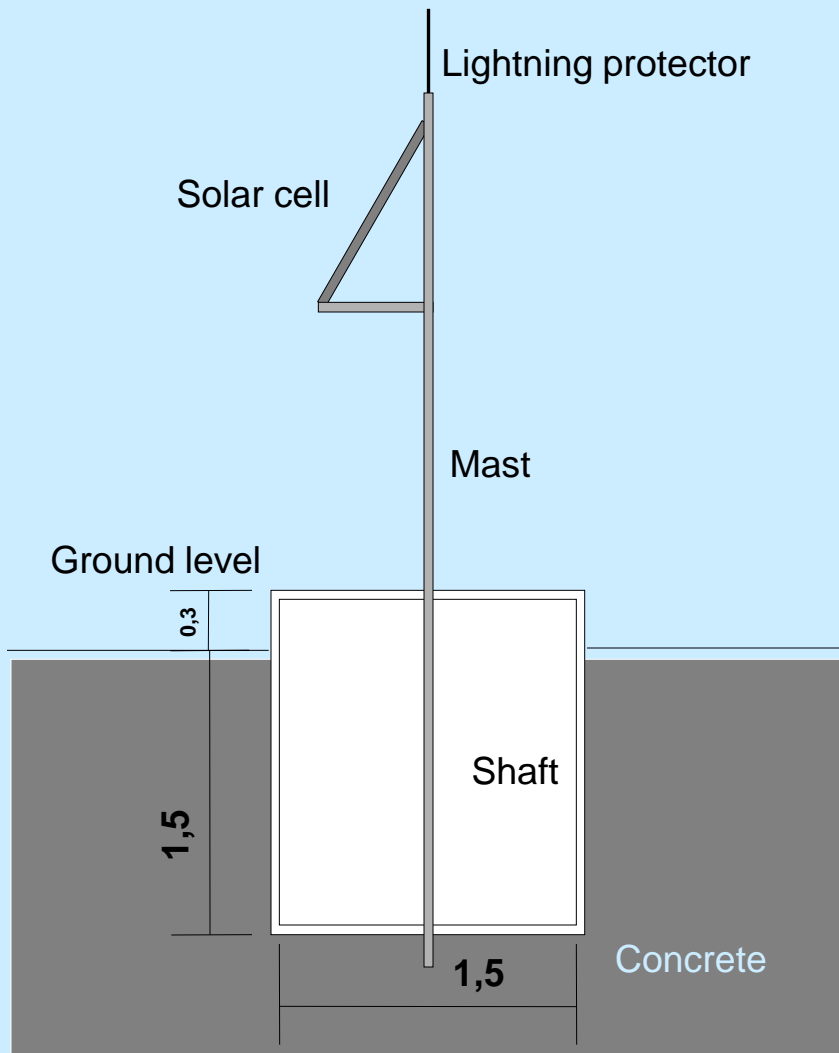
Ezért még 11 pozícióba kell egyszerűsített, ún. „G” típusú állomást létesíteni, csak γ dózisteljesítmény méréssel, ami az „A” típusú állomáséval azonos

A költségek csökkentése és a földrengésállóság biztosítására kábelezés helyett akkumulátorokkal támogatott napelemes energia ellátást és rádiós (UHF) adattovábbítást kell biztosítani az RS232 kimenetű Gamma-szondához (BITT)

Az „A” és „G” típusú állomások által adott lefedettség

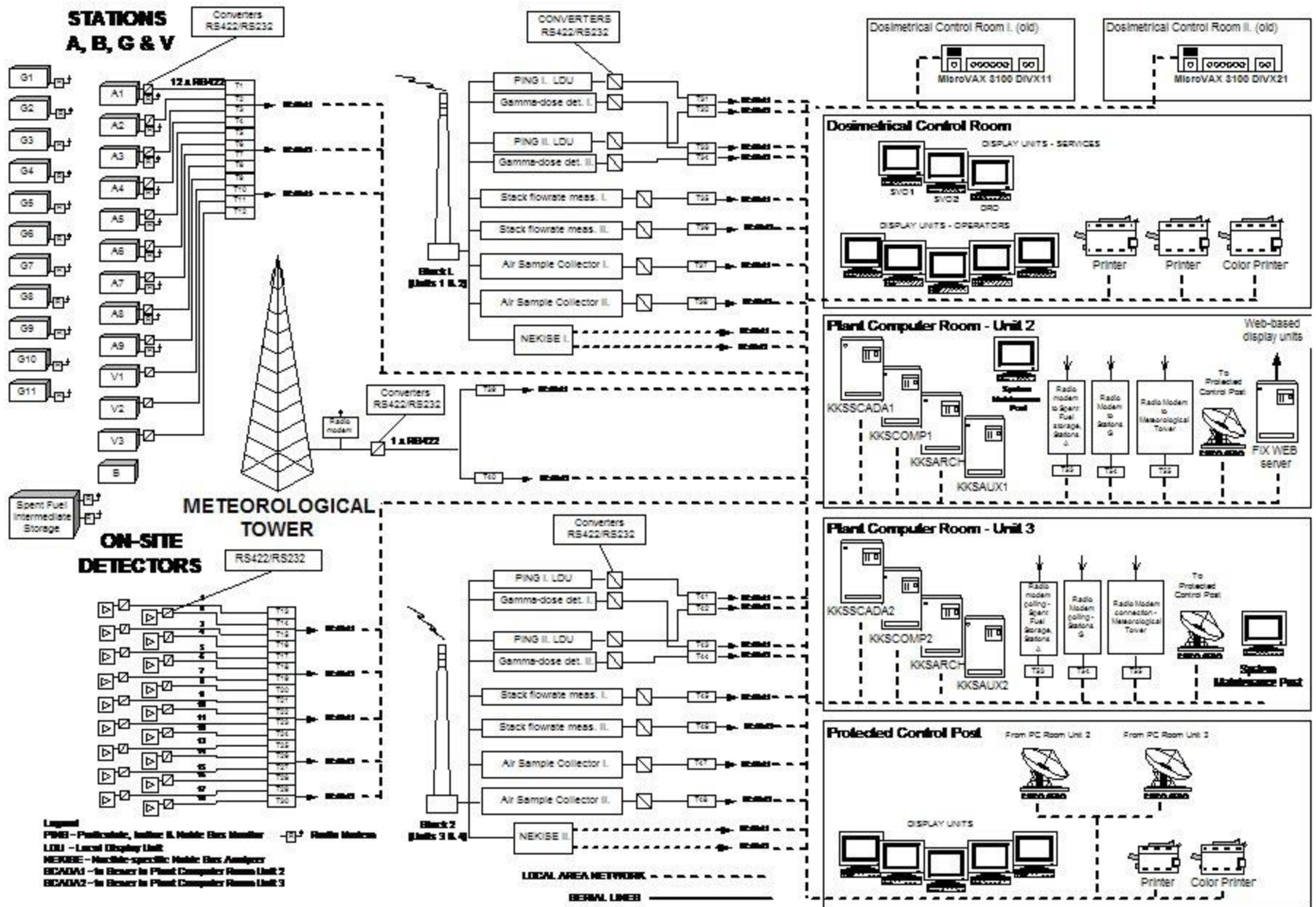

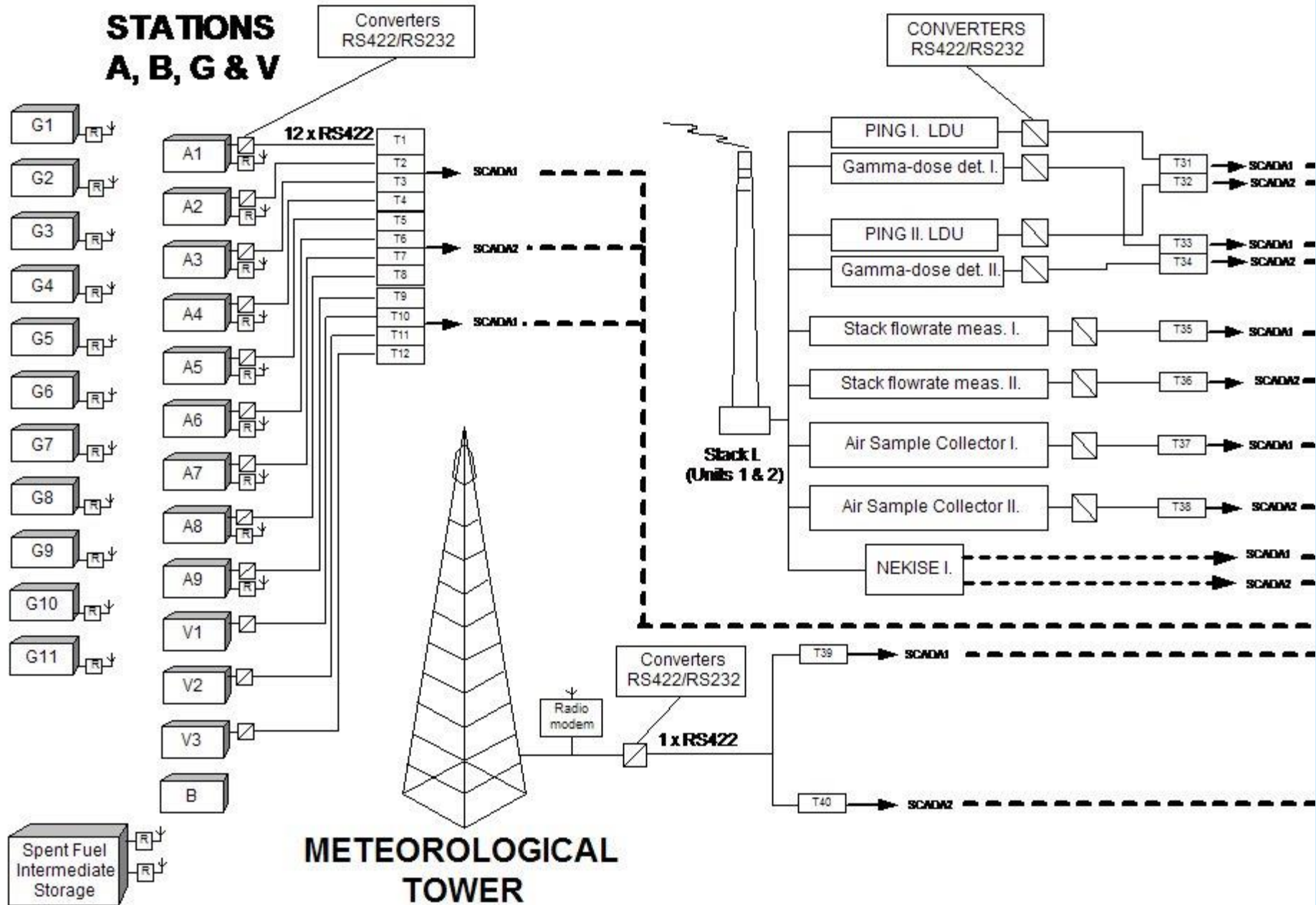
A „G” típusú állomás

Az érzékeny berendezések
telepítése: a BITT szonda,
az antenna és a napelem
földrengésbiztos oszlopra;

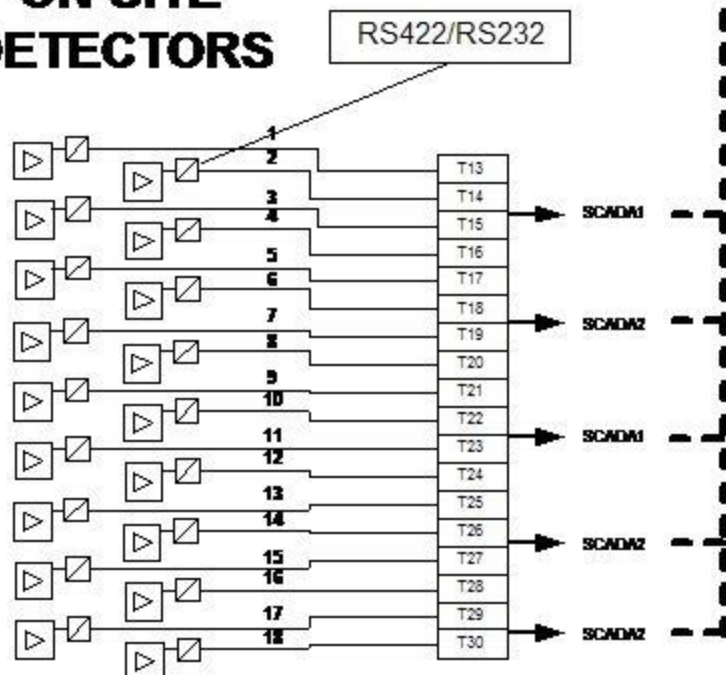
A modem, a rádió
és az ólomakkumulátorok
**földrengésbiztos,
hőszigetelt
aknába kerülnek**

Environmental Monitoring System of the Paks Nuclear Power Plant - Configuration

ON-SITE DETECTORS

Legend

PING - Particulate, Iodine & Noble Gas Monitor

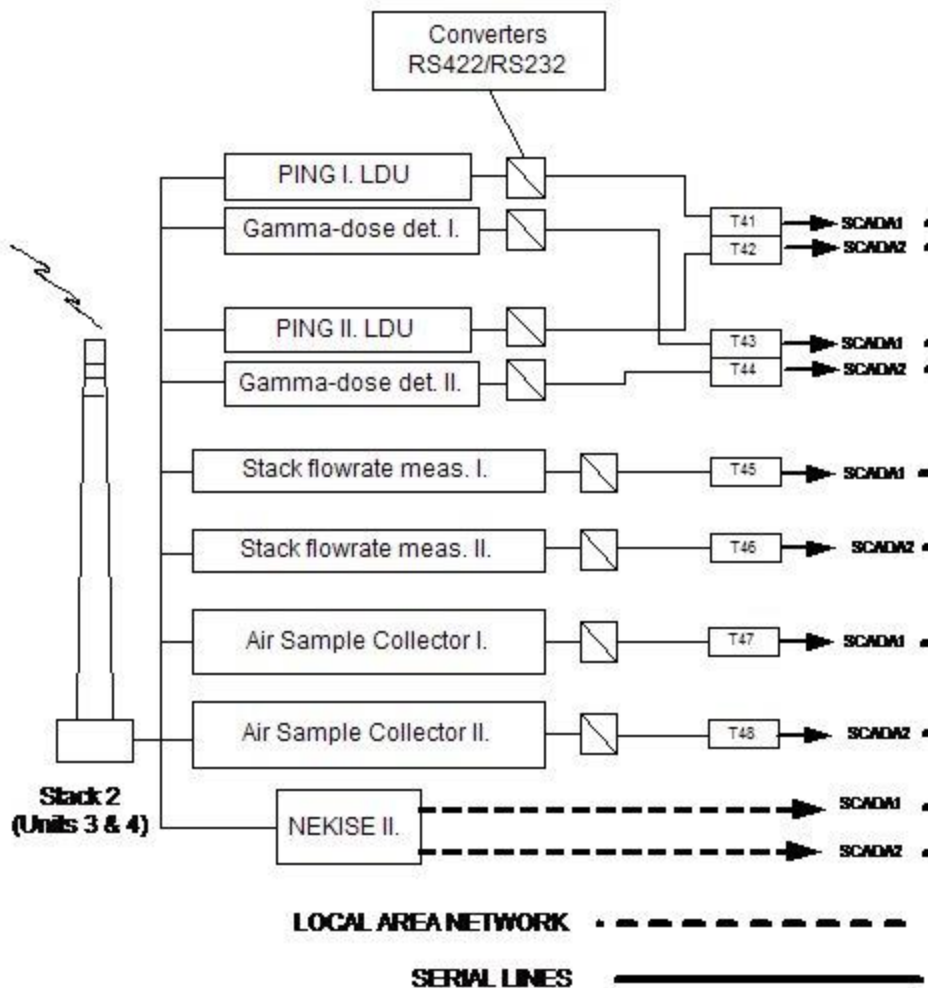
LDU - Local Display Unit

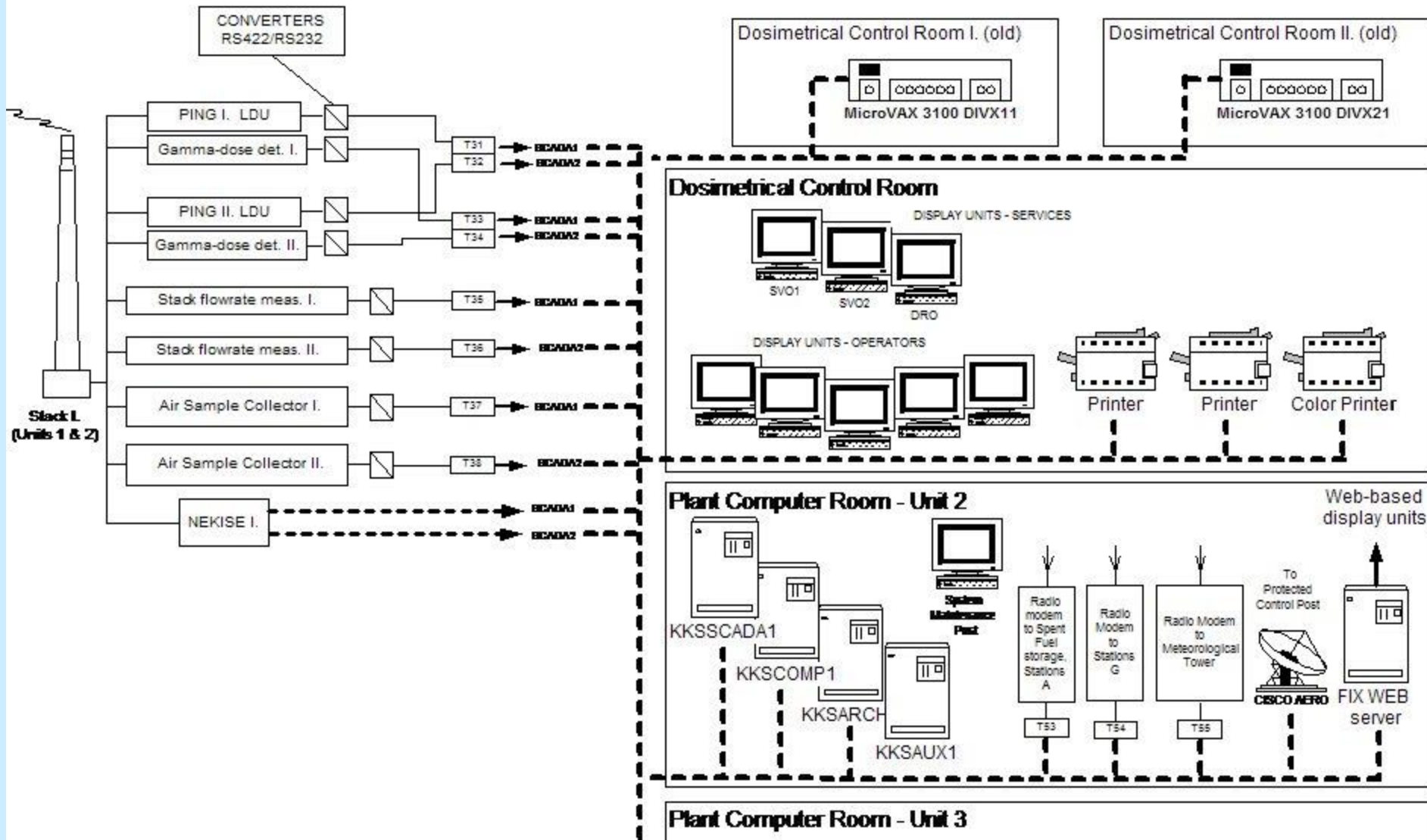
NEKISE - Nuclide-specific Noble Gas Analyzer

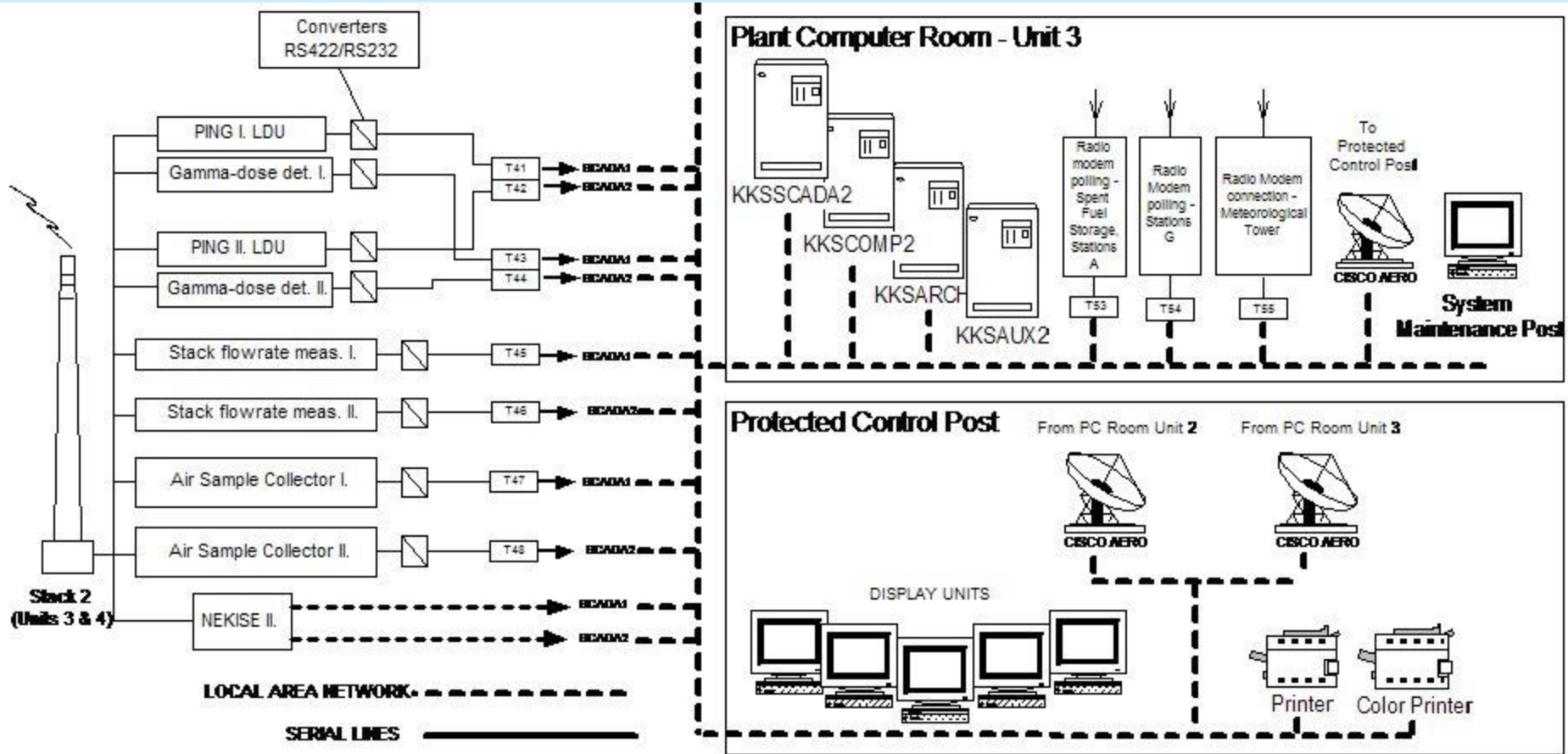
SCADA1 - to Server in Plant Computer Room Unit 2

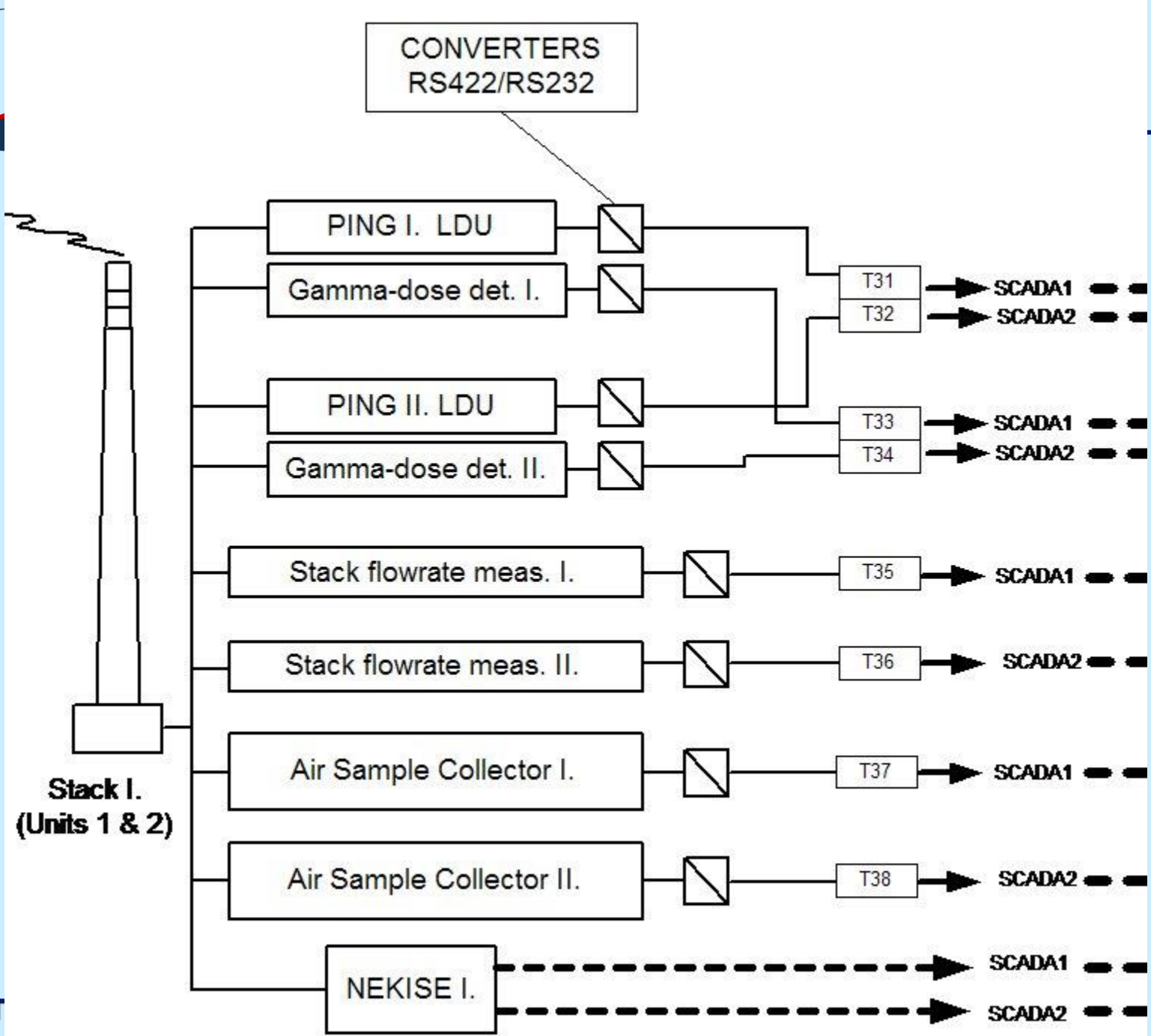
SCADA2 - to Server in Plant Computer Room Unit 3

 Radio Modem

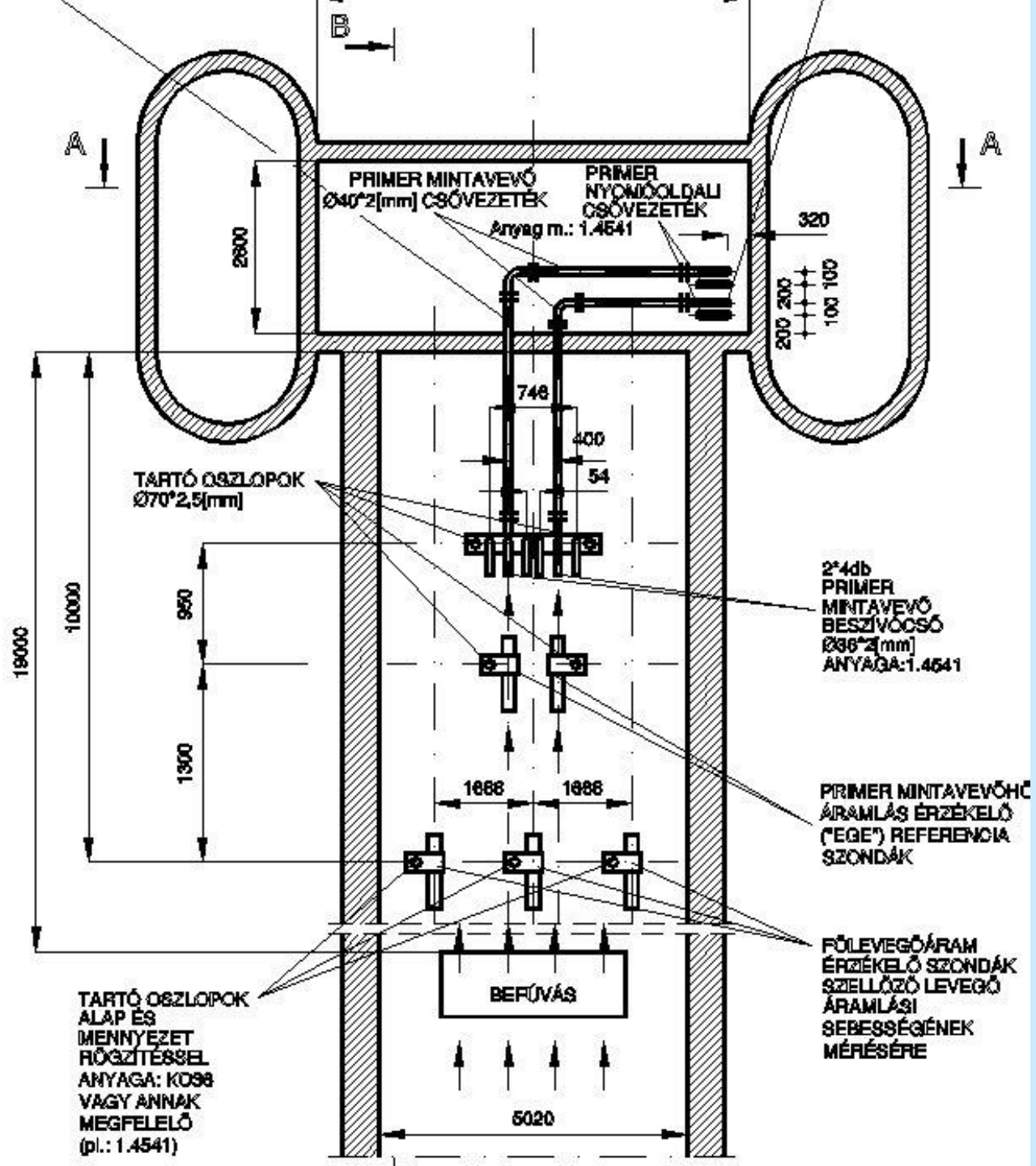

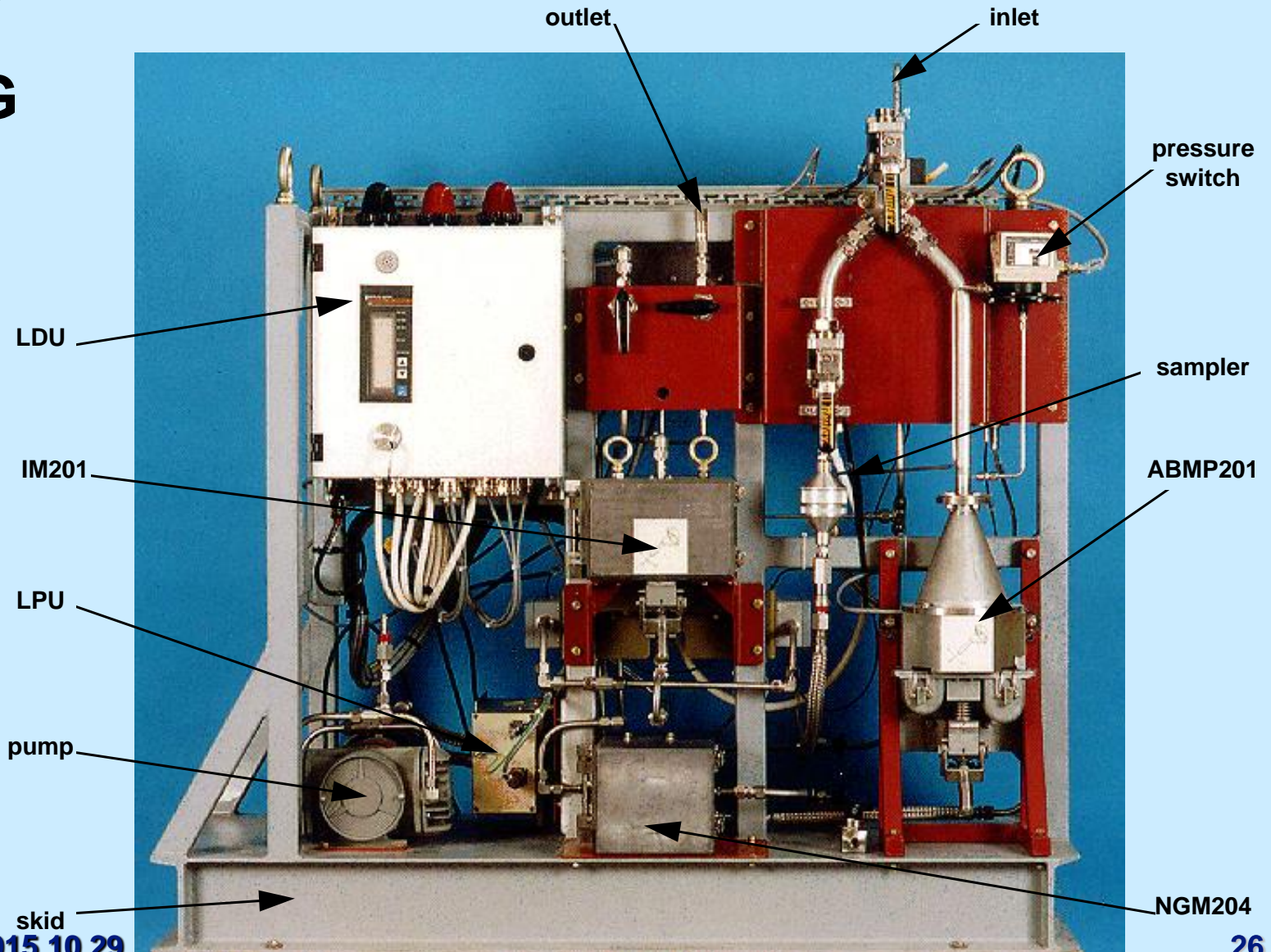
Kémény levegő forgalom mérés mintavétel

Levegő
forgalom:
400,000 to
700,000
 m^3/h

NJSzT ITF 2015.10.29.

PING

Központi adatfeldolgozás

1. Ugyanazt az adatgyűjtő szoftvert használjuk, mint a blokkszámítógép: ***Intellution iFIX SCADA***
2. Elosztott rendszer 100% tartalékkal
3. Ugyanez a számítógép rendszer szolgálja majd ki a szintén rekonstrukcióra váró

Technológiai Sugárzásmérő Rendszert

4. A bemenő adatok Ethernet-en érkeznek (különbéle protokollokkal) és UHF rádiókapcsolatokkal; minden kapcsolat 100%-os tartalékkal rendelkezik
5. Az eredményeket két régi és egy új vezénylőteremben, a Védett Vezetési Ponton jelenítjük meg. Web server-en is elérhető (intranet); minden 100%-os tartalékkal, kivéve a Web server-t

A központi adatfeldolgozás feladatai

1. Hagyományos funkciók:

Mérések értékelése, alarmok generálása 10 percenként
Adatmegjelenítés (képek, grafikonok, még WWW is)
Adat archiválás (mentés és visszakeresés)
Öndiagnosztika és automatikus tartalékra váltás

2. Kiterjesztett, új funkciók:

Baleset kezdetének detektálása
Esetleges konténment szivárgás detektálása
Terjedésszámítás on-line (pöff modellel)
30 km-es körre kiülepedés és dózisteljesítmény számítás

A terjedésszámítás szimulációs modellje

A „pöff” modell: egy 10 perc hosszú kémény kibocsátás levegő tömegét egy együtt kezelt anyagmennyiségnek tekintjük – ez a „pöff”;

Minden „pöff”-öt nyilvántartunk amíg a tömegének többsége el nem, hagyja a kijelölt 30 km sugarú zónát;

A „pöff nyilvántartásának” feladata, feltételezések:

A középpontja az aktuális szélnek megfelelően mozog;

Három dimenzióban tágul a talajra kiülepedés, a függőleges levegő hőmérséklet inverzió, a talaj jelenlétének figyelembe vételével (alapjában Gauss elo.)

Az izotópok folyamatosan bomlanak, egymásba alakulnak az idővel (56 izotópnak megfelelő bomlási láncokat számolunk)

CPU terhelés optimalizálás

Minden 10 percben kéményenként egy új pöff születik

Egy „pöff”-öt törölünk: ha elhagyja a 30 km-es sugarú körzetet, amire a sugárzást számolnunk kell, vagy a hozzájárulása a sugárzáshoz már elhanyagolható a többiekéhez képest; ezért ha nincs vagy gyenge a szél, ezek ezerszám felszaporodhatnak

Ezért egy „pöff” –öt csak akkor számolunk újra, as ha már legalább az átmérője felével elmozdult; minél gyengébb a szél, annál több a „pöff” a területen, de annál ritkábban számoljuk újra.

Nódusok poláris koordinátákban

Szögfelbontás 5° - ez 72 irányt ad. Radiális felbontás:

Első 10 km: 1 km lépésben - 1 kört és 9 körgyűrűt kapunk

Következő 20 km: 2 km lépésben másik 10 körgyűrűt kapunk

Ez összesen: 72 irányban x 20 körgyűrű = 1440 nódus

Ezen felül még: 9 db „A”, 11 db „G” állomásra, 23 településre

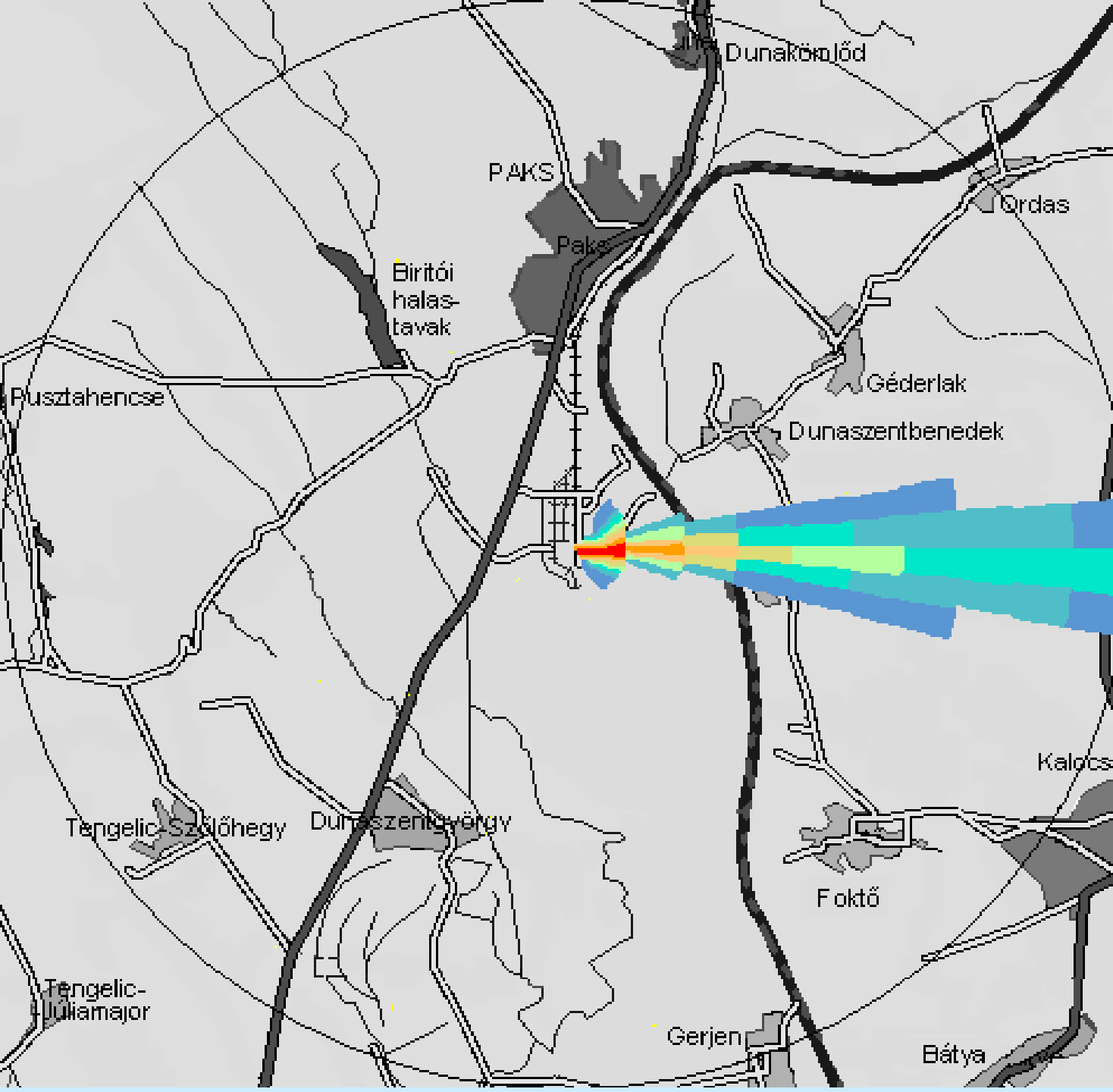
Számítás minden nódusra: Valamennyi nyilvántartott „pöff” távolsága ismert és a benne lévő 56 izotóp koncentrációja is. Tehát minden **nódusra** összegezni kell valamennyi „pöff” sugárzását **izotóponként**.

A szimulációs algoritmus, amiért az egész van:

- 1. Mérjük a kémény kibocsátásokat, meteorológiai adatokat és számítjuk a terjedést 10 percenként);**
- 2. Kiszámítjuk a sugárzást az „A” és „G” állomások pozíciójára;**
- 3. Összehasonlítjuk a mért és számított értékeket:**
  - 4.1. Jó egyezés: nincs konténment szivárgás**
  - 4.2. Mérés magasabb: van szivárgás, visszaszámoljuk a konténmentre, 30m magasságra; egy második forrástagot határozunk meg;**
- 5. A kémény kibocsátás (120 m-en) és az esetleges szivárgás (30 m-en) ismeretében újraszámítjuk valamennyi nódust; integrálunk;**
- 6. Változatlan időjárást feltételezve több napra előrejelzést készítünk.**

**Generált
adatokkal
szimulációs
eredmény**

**Mérni még
nem sikerült**

**Köszönöm
a
figyelmet!**